

Valgustus Eesti mõtteloos

2. mõtteloo sügiskollokvium, 18.11.2022

Uppsala 10-224 (Vana Anatoomikumi ringauditoorium)

Sügiskollokviumi eesmärgiks on tuua kokku mõtteloo valdkonnaga lähedalt seotud erialade teadlased, et ühiselt ja interdistsiplinaarselt arutada Eesti ja Euroopa mõtteloo keskseid ideeliine ja sõlmküsimusi.

2022. aasta kollokviumi teemaks on valgustus. 18. sajandit on üldistavalt nimetatud valgustussajandiks (*siècle des Lumières*), ent valgustus kui ideeline liikumine ilmnes Euroopa eri rahvaste ja regioonide puhul erineval ajal ning erineval moel. Kollokviumi eesmärgiks on uurida valgustuse avaldumisvorme Eesti alal (ja laiemalt Baltimaades) erinevates mõtteloo valdkondades ja tekstižanrites, et liikuda parema tervikpildi suunas valgustusest kui ajastust ja mõtteloolisest fenomenist siinse regiooni kontekstis.

Päevakava

- 10.00 AVASÕNAD
Pärtel Piirimäe, mõtteloo professor, Tartu Ülikool
- I. Valgustusfilosoofia esimesed mõjud
- 10.15 GABRIEL SJÖBERG, FILOSOFEERIMISE VABADUS JA VARAVALGUSTUS
Meelis Friedenthal, mõtteloo kaasprofessor, Tartu Ülikool
- 11.00 MONTESQUIEU „SEADUSTE VAIMUST“, KATARIINA II JUHENDKIRI NING LIIVI- JA EESTIMAA SAADIKUTE
JUHISED SEADUSLIKULE KOMISJONILE
Mati Laur, uusaja professor, Tartu Ülikool
- 11.45 *Kohvipaus*
- II. Valgustus ja pärisorjus
- 12.00 VABADUS TEOORIAS JA PRAKTIKAS: VALGUSTUSLIK MORAALIFILOSOOFIA PETERBURI VABA
MAJANDUSÜHINGU VÕISTLUSTÖÖDES
Pärtel Piirimäe, mõtteloo professor, Tartu Ülikool
- 12.45 „UUE AJASTU“ ARGUMENT PÄRISORJUSE KAOTAMISE DISKURSUSES
Marten Seppel, varauusaja kaasprofessor, Tartu Ülikool
- 13.30 *Lõunasöök*

III. Valgustusteoloogia

- 14.30 RELIGIOONITEEMALISED PANUSED AJALEHE "RIGISCHE ANZEIGEN" ÕPETATUD LISASSE SELLE ILMUMISAJA JOOKSUL (1761-1767)
Tiina-Erika Friedenthal, maailmakirjanduse teadur, Tartu Ülikool
- 15.15 VALGUSTUSTEOLOOGILISED KIRIKULAULURAAMATUD EESTI- JA LIIVIMAAL
Aira Võsa, teoloogiadoktor
- 16.00 *Kohvipaus*

IV. Valgustuse suurkujud

- 16.15 LINNAKODANIKU EETIKA LIIVIMAA VALGUSTUSES: HERDER JA JOHANN CHRISTOPH BERENS
Eva Piirimäe, poliitikateooria kaasprofessor, Tartu Ülikool
- 17.00 GARLIEB MERKEL MÕJUKATEST GEENIUSTEST "ÕIGLUSE SAJANDIL" BALTI PROVINTSIDES
Kadi Kähär-Peterson, doktorant ja üldajaloo nooremteadur, Tartu Ülikool
- 17.45- VALGUSTUSE KRIIS KANTI FILOSOOFIA RETSEPTSIOONIS JÄSCHE JA MORGENSTERNI NÄITEL
18.30 Eduard Parhomenko, mõtteloo lektor, Tartu Ülikool

Korraldajad:

Mõtteloo rahvusprofessor, Tartu Ülikool

ETAGi projekt PRG318 "Ümberkorraldustele aluste loomine. Muutuste poliitilised ja majanduslikud argumendid Läänemere ruumis varauusajal", juht Marten Seppel

Lisainfo: Pärtel Piirimäe, partel.piirimae@ut.ee, 5090833

Eesti Teadusagentuur
Estonian Research Council